

Esialgne tõlge

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

12. märts 2020(*)

Eelotsusetaotlus – Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus – Määrus (EÜ) nr 883/2004 – Artikli 5 punkt b – Vanaduspensioni määra suurendamine – Teises liikmesriigis makstud puudega lapse kasvatamise toetuse arvesse võtmine – Faktide võrdsustamise põhimõte

Kohtuasjas C-769/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassation'i (Prantsusmaa kassatsioonikohus) 29. novembri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. detsembril 2018, menetluses

Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle

versus

SJ,

Ministre chargé de la Sécurité sociale,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president L. S. Rossi (ettekandja), kohtunikud J. Malenovský ja F. Biltgen,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikku menetlust ja 24. oktoobri 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle, esindaja: *avocat* J.-J. Gatineau,
- Prantsuse valitsus, esindajad: A.-L. Desjonquères, A. Daly, D. Colas, A. Ferrand ja R. Coesme,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Pavliš ja J. Vlášil,
- Saksamaa valitsus, esindaja: D. Klebs,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Valero ja B.-R. Killmann,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72; parandus ELT 2009, L 202, lk 90), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 988/2009 (ELT 2009, L 248, lk 43) (edaspidi „määrus nr 883/2004“).

2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille üheks pooleks on caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle (Alsace-Moselle'i pensionikindlustus? ja töötervishoiukassa, Prantsusmaa, edaspidi „Carsat“) ning teiseks pooleks SJ ja ministre chargé de la Sécurité sociale (sotsiaalkindlustuse eest vastutav minister) ning milles vaieldakse selle üle, kas SJ vanaduspensioni arvutamisel võetakse arvesse pikendatud tööstaaž, mida tal oleks õigus oma puudega lapse kasvatamise eest taotleda.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Määruse nr 883/2004 põhjendustes 9 ja 12 on märgitud:

„(9) Euroopa Kohus on korduvalt esitanud arvamusi hüvitiste, tulu ja faktide võrdse kohtlemise võimalikkuse kohta; see põhimõte tuleks selgesõnaliselt kehtestada ja seda edasi arendada, samal ajal järgides õiguslike otsuste sisu ja vaimu.

[...]

(12) Proportsionaalsust silmas pidades tuleks hoolega tagada, et faktide või juhtumite võrdsustamine ei põhjustaks objektiivselt õigustamatuid tulemusi või samaliigiliste hüvitiste kattumist sama perioodi eest.“

4 Määruse artikli 1 punktis z on ette nähtud, et määruse kohaldamisel on „pereküvitised [...] kõik mitterahalised või rahalised hüvitised perekulude katteks, välja arvatud I lisas nimetatud ülalpidamistoetuste ning spetsiaalsete sünnitus- ja lapsendamistoetuste ettemaksed“.

5 Määruse artiklis 3 „Reguleerimisala“ on sätestatud:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:

a) haigushüvitised;

[...]

c) invaliidsushüvitised;

d) vanadushüvitised;

[...]

j) pereküvitised.

[...]

3. Käesolevat määrust kohaldatakse ka artikliga 70 hõlmatud mitteosamakseliste rahaliste erihüvitiste suhtes.

[...]

5. Käesolevat määrust ei kohaldata:

s) sotsiaal- ja arstiabi suhtes;

[...]"

6 Määruse artikkel 5 „Hüvitiste, tulu, faktide või sündmuste võrdne kohtlemine“ on sõnastatud järgmiselt:

„Kui käesolevas artiklis ei ole sätestatud teisiti ning pidades silmas kehtestatud eri rakendussätteid, kohaldatakse järgmist:

a) kui pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel on sotsiaalkindlustushüvitiste ja muu tulu saamisel teatavad õiguslikud tagajärjed, kohaldatakse nimetatud õigusakti asjakohaseid sätteid ka samaväärsete hüvitiste saamise suhtes, mis on saadud teise liikmesriigi õigusaktide alusel, või teises liikmesriigis saadud tulu suhtes;

b) kui pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel võib teatavate faktide või sündmuste esinemisel olla õiguslikke tagajärgi, võtab nimetatud liikmesriik arvesse mis tahes liikmesriigis aset leidvaid sarnaseid fakte või sündmusi nii, nagu need oleksid aset leidnud tema enda territooriumil.“

7 Määruse nr 883/2004 artikli 9 „Liikmesriikide deklaratsioonid käesoleva määruse reguleerimisala kohta“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid teavitavad Euroopa Ühenduste Komisjoni kirjalikult [...] artiklis 3 osutatud õigusaktidest ja kindlustusskeemidest [...]“.

8 Määruse artikli 70 lõike 2 kohaselt:

„Käesolevas peatükis tähendavad mitteosamakselised rahalised erihüvitised hüvitisi, mis:

a) on kavandatud andma kas:

i) täiendavat, asendavat või alternatiivset kaitset riskide vastu, mis on hõlmatud artikli 3 lõikes 1 osutatud sotsiaalkindlustusliikidega ja mis tagavad asjaomastele isikutele minimaalse toimetulekutulu, võttes arvesse majandus- ja sotsiaolukorda asjaomases liikmesriigis;

ii) üksnes eriloomuga kaitset puuetega isikutele, mis on tihedalt seotud nimetatud isiku sotsiaalse keskkonnaga asjaomases liikmesriigis,

ja

b) rahastamise allikaks on eranditult üldiseloomuga avalike kulude katmiseks kavandatud kohustuslikud maksud ning hüvitiste andmise ja arvutamise tingimused ei sõltu hüvitisesaaja osamaksetest. Siiski ei loeta osamakseliste hüvitiste lisahüvitisi üksnes sel põhjusel veel osamakselisteks hüvitisteks,

ja

c) on loetletud X lisa.“

9 Määruse X lisa on sõnastatud järgmiselt:

„[...]

SAKSAMAA

a) Elementaarne toimetulekutoetus eakatele ja madalama teenimisvõimega isikutele vastavalt sotsiaalseadustiku XII köite 4. peatükile.

b) Hüvitised elamiskulude katmiseks töötajaid käsitlevate põhisätete alusel, välja arvatud juhul, kui seoses kõnealuste hüvitistega on täidetud abikõlblikkuse kriteeriumid ajutise lisasumma saamiseks pärast töötushüvitise saamist (sotsiaalseadustiku II köite paragrahvi 24 lõige 1).

[...]“

Saksa õigus

10 Saksamaa sotsiaalseadustiku (Sozialgesetzbuch) VIII raamatu põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni §-s 35a „Vaimse puudega laste ja noorukite rehabilitatsiooniabi“ on sätestatud:

„(1) Lastel ja noorukitel, kes on vaimse puudega või keda selline puue ohustab, on õigus rehabilitatsiooniabile. Abi pakutakse vastavalt individuaalsetele vajadustele:

1. ambulatoorselt,
2. lastesõimes väikelastele või teistes päevahoiuasutustes,
3. pädeva hoolduspersonali poolt ja
4. hooldekodus või muus hoolekandenasutuses.

Abi ülesanne ja eesmärk, asjaomaste isikute määramine ja meetmete liik määratakse kindlaks föderaalse sotsiaalabi seaduse § 39 lõike 3 ja § 40 alusel ning § 47 rakendusmääruse alusel, niivõrd kui nimetatud sätteid kohaldatakse vaimse puudega isikutele või isikutele, keda selline puue ohustab.

(2) Juhul kui samaaegselt on vaja pakkuda ka abi hariduse omandamisel, tuleb kasutada asjakohaseid asutusi, teenuseid ja isikuid, et täita mitte ainult rehabilitatsiooniabiga seotud kohustused, vaid rahuldada ka hariduslikke vajadusi. Eelkooliealistele lastele tuleb pakkuda teraapiavõimalusi ning juhul kui hoiuvajadus seda võimaldab, tuleks kasutada asutusi, kus käivad nii puudega kui ka terved lapsed.“

Prantsuse õigus

11 Sotsiaalkindlustusseadustiku (code de la sécurité sociale) artiklis L. 351-4-1 on ette nähtud:

„Kindlustatud isikutel, kes kasvatavad last, kelle eest on õigus saada artikli L. 541-1 esimese ja teise lõigu alusel puudega lapse kasvatamise toetust ja täiendavat toetust või viimase asemel sotsiaalhoolekande- ja perekonnaseadustiku (code de l'action sociale et des familles) artiklis L.

245?1 ette nähtud kompenseerivat hüvitist, on õigus, ilma et see piiraks vajadusel artikli L. 351?4 kohaldamist, kindlustustaaži pikendamisele iga 30?kuulise lapsekasvatamisperioodi eest ühe trimestri võrra ning kokku kuni kaheksa trimestri võrra.“

12 Selle seadustiku artiklis L. 541?1 on sätestatud:

„Igal isikul, kes hooldab puudega last, on õigus saada puudega lapse kasvatamise toetust, juhul kui lapse püsiv puue vastab vähemalt kehtestatud määrale.

Täiendav toetus määratakse lapse eest, kelle puude olemus või raskus nõuab eriti suuri väljaminekuid või muudab vajalikuks kolmanda isiku abi sagedase kasutamise. Toetuse suurus sõltub lisakulude suurusest või vajaliku abi pidevast andmisest.

[...]“

13 Kõnealuse seadustiku artikkel R. 541?1 on sõnastatud järgmiselt:

„Artikli L. 541–1 esimese lõigu kohaldamisel peab puudega lapse kasvatamise toetuse saamiseks puudega lapse püsiva puude määr olema vähemalt 80%.

Puude määra hinnatakse vastavalt protsendimäärade juhendile, mis on lisatud 4. novembri 1993. aasta dekreedile nr 93–1216, mis käsitleb puuetega inimestele erinevate hüvitiste määramisel kohaldatavat protsendimäärade juhendit ning millega muudetakse perekonna? ja sotsiaalabiseadustikku ning sotsiaalkindlustusseadustikku (teine osa: Conseil d’État’ dekreedid) ja 31. detsembri 1977. aasta dekreeti nr 77–1549.

[...]“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

14 SJ on Prantsuse kodanik, kes elab Stuttgartis (Saksamaa) ja kes on 1981. aastal sündinud puudega lapse ema. Oma tööalase karjääri jooksul töötas ta järgemööda Prantsusmaal ja Saksamaal Prantsuse riikliku haridussüsteemi meisterõpetajana.

15 Alates 10. novembrist 1995 andis Stuttgarti linn SJ?ile Saksa sotsiaalseadustiku VIII raamatu § 35a alusel vaimse puudega laste ja noorukite rehabilitatsiooniabi (edaspidi „Saksamaa abi“).

16 7. juulil 2010 lubati SJ?il Prantsuse riiklikust haridussüsteemist alates 1. augustist 2010 pensionile jääda. 27. juulil 2011 palus ta määrata oma pensioniõigused Deutsche Rentenversicherung Bundil (föderaalne pensionikindlustusasutus, Saksamaa), kes edastas tema taotluse Carsatile. Viimane määras talle alates 1. novembrist 2011 vanaduspensioni.

17 SJ esitas 18. märtsil 2012 Carsati vaidekomisjonile vaide, mis puudutas ühelt poolt pensioniõiguse tekkimise kuupäeva ja teiselt poolt seda, et tema pensioni suuruse arvutamisel aluseks võetud kindlustusperioodide ja nendega võrdsustatud ajavahemike arvu kindlaksmääramisel ei võetud arvesse kindlustustaaži pikendamist iga 30?kuulise lapsekasvatamisperioodi eest ühe trimestri võrra ja kokku kuni kaheksa trimestri võrra, nagu on ette nähtud Prantsuse sotsiaalkindlustusseadustiku artiklis L. 351?4?1 ja millele on õigus kindlustatud isikutel, kes on kasvanud last, kelle eest on õigus saada puudega lapse kasvatamise toetust ja täiendavat toetust nimetatud seadustiku artikli L. 541?1 alusel (edaspidi „pensionimäära suurendamine“). Kuna vaie jäeti rahuldamata, pöördus SJ kaebusega üldisi sotsiaalkindlustusvaidlusi lahendavate Prantsuse kohtute poole.

18 Tribunal des affaires de sécurité sociale de Strasbourg (Strasbourgis sotsiaalkindlustusajade kohus, Prantsusmaa) jättis SJ-i nõuded 8. aprilli 2015. aasta otsusega rahuldamata. Apellatsiooniasjas arutanud cour d'appel de Colmar (Colmaris apellatsioonikohus, Prantsusmaa) jättis selle kohtuotsuse 27. aprilli 2017. aasta otsusega muutmata osas, mis puudutab pensioniõiguse tekkimise kuupäeva, mille Carsat määras. Ta tühistas kohtuotsuse aga pensioni suuruse osas, leides, et Prantsuse õiguses ette nähtud pensionimäära suurendamist tuleb arvesse võtta.

19 Määruse nr 883/2004 artiklile 5 tuginedes leidis cour d'appel de Colmar (Colmaris apellatsioonikohus), et Saksamaa abi on Prantsuse sotsiaalkindlustusseadustiku artiklis L. 541-i ette nähtud puudega lapse kasvatamise toetusega (edaspidi „Prantsuse toetus“) samaväärne, mistõttu on SJ-i õigus pensionimäära suurendamisele. Apellatsioonikohus järeldas sellest, et SJ-i vanaduspensionile kohaldatavat määra tuleb puudega lapse kasvatamise tõttu suurendada summa võrra, mis vastab kaheksa trimestri pikkusele tööstaažile.

20 Carsat esitas selle kohtuotsuse peale Cour de cassation'ile (Prantsuse kassatsioonikohus) kassatsioonkaebuse, väites, et cour d'appel de Colmar (Colmaris apellatsioonikohus) rikkus määruse nr 883/2004 artiklit 5 ning Prantsuse sotsiaalkindlustusseadustiku artikleid L. 351-4-i ja L. 541-i, kuna ta leidis, et Saksamaa abi ja Prantsuse toetus on samaväärsed, ilma et ta oleks eelnevalt kontrollinud, kas SJ-i puudega lapse püsiva puude määr on vähemalt 80%, mis annab õiguse pensionimäära suurendamisele. Ta väidab, et asja selliselt lahendades võib apellatsioonikohtu otsus sisuliselt põhjustada nende kindlustatud isikute, kes on kuulunud üksnes Prantsuse skeemi kohaldamisalasse, vastupidist diskrimineerimist võrreldes nendega, kes on kuulunud teiste liikmesriikide toetussüsteemide kohaldamisalasse.

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab sellega seoses, et Prantsuse toetus kui perehüvitis, mis moodustab ühe osa Prantsuse sotsiaalkindlustussüsteemist, kuulub määruse nr 883/2004 esemelisse kohaldamisalasse, samas kui Saksamaa abi näib kuuluvat selle määruse artikli 3 lõike 5 punktis a silmas peetud sotsiaalabi alla ja on seega määruse kohaldamisalast välja jäetud. Lisaks ei ole kõnealust abi nimetatud ka vastavalt asjaomase määruse artiklile 9 Saksamaa valitsuse poolt teatavaks tehtud deklaratsioonis, mis puudutab määruse kohaldamisalasse kuuluvaid Saksamaa õigusakte.

22 Neil asjaoludel, kuna Cour de cassation (kassatsioonikohus) kahtleb, kas määrust nr 883/2004 saab põhikohtuasja asjaoludel kohaldada ning kas Prantsuse toetus ja Saksamaa abi on samaväärsed, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [Saksamaa abi] kuulub määruse nr 883/2004 esemelisse kohaldamisalasse?

2. Jaatava vastuse korral: kas [Prantsuse toetus] ühelt poolt ja [Saksamaa abi] teiselt poolt on määruse nr 883/2004 artikli 5 punkti a tähenduses samaväärsed, arvestades Prantsuse sotsiaalkindlustusseadustiku artikli L. 351-4-i eesmärki võtta puudega lapse kasvatamisega seotud kulusid arvesse sellise kindlustusstaaži kindlaksmääramisel, mis annab õiguse saada vanaduspension?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

23 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 883/2004 artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et Saksamaa abi kujutab endast hüvitist

nimetatud artikli 3 tähenduses ja kuulub seega selle määruse esemelisse kohaldamisalasse.

24 Esitatud küsimusele vastamiseks tuleb esiteks kontrollida, kas see abi kujutab endast sotsiaalkindlustushüvitist selle määruse artikli 3 lõike 1 tähenduses.

25 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et Saksamaa Liitvabariik ei ole deklareerinud, et Saksamaa abi reguleeriv föderaalseadus kuulub selle määruse kohaldamisalasse. Euroopa Kohus on siiski varem otsustanud, et asjaolu, et liikmesriik ei ole vastupidi määruse nr 883/2004 artikli 9 nõuetele deklareerinud, et konkreetne seadus kuulub selle määruse kohaldamisalasse, ei too *ipso facto* kaasa selle seaduse välistamist määruse esemelisest kohaldamisalast (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus A (abi puudega inimesele), C?679/16, EU:C:2018:601, punkt 30).

26 Nimelt seisneb väljakujunenud kohtupraktika järgi määruse nr 883/2004 kohaldamisalasse kuuluvate ja sealt välja jäävate hüvitiste erinevus peamiselt iga hüvitise koostisosades, eelkõige selle eesmärkides ja määramise tingimustes, kuid mitte asjaolus, kas hüvitis loetakse riigisiseses õiguses sotsiaalkindlustushüvitiseks või mitte (14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Dreyer, C?372/18, EU:C:2019:206, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Hüvitist saab pidada „sotsiaalkindlustushüvitiseks“, kui on täidetud kaks tingimust: seda antakse esiteks hüvitise saajatele seaduses määratletud olukorra alusel isiku vajadusi individuaalselt ja kaalutusõiguse alusel hindamata, ning teiseks siis, kui see on seotud ühega riskidest, mis on määruse nr 883/2004 artikli 3 lõikes 1 sõnaselgelt loetletud (14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Dreyer, C?372/18, EU:C:2019:206, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika). Kahe tingimuse kumulatiivsust arvestades tähendab see, kui üks neist ei ole täidetud, et hüvitis ei kuulu kõnealuse määruse kohaldamisalasse (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus A (abi puudega inimesele), C?679/16, EU:C:2018:601, punkt 33).

28 Mis puudutab esimest tingimust, siis tuleb märkida, et see on täidetud, kui hüvitist antakse objektiivsetest kriteeriumidest lähtudes, mille täidetuse korral tekib õigus saada hüvitist, ilma et pädev asutus võiks muid isiklike asjaolusid arvesse võtta. Siinkohal on Euroopa Kohus varem otsustanud seoses hüvitistega, mida antakse või mille andmisest keeldutakse või mille suurus arvutatakse hüvitise saaja sissetulekut arvestades, et selliste hüvitiste andmine ei sõltu taotleja isiklike vajaduste individuaalsest hindamisest, kuna tegemist on objektiivse ja seaduses määratletud kriteeriumiga, mis annab õiguse seda hüvitist saada, ilma et pädeval asutusel oleks võimalik võtta arvesse muid isiklike asjaolusid (14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Dreyer, C?372/18, EU:C:2019:206, punktid 33 ja 34 ning seal viidatud kohtupraktika).

29 Lisaks täpsustas Euroopa Kohus, et selleks, et asuda seisukohale, et eelmainitud tingimus ei ole täidetud, peab hüvitise saaja isiklike vajaduste kaalutusõiguse alusel hindamine pädeva asutuse poolt ennekõike puudutama selle hüvitise saamise õiguse tekkimist. Need kaalutlused kehtivad *mutatis mutandis* hüvitise saaja isiklike vajaduste individuaalse hindamise kohta pädeva asutuse poolt (vt selle kohta 14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Dreyer, C?372/18, EU:C:2019:206, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Käesoleval juhul nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et Saksamaa abi andmine ei sõltu objektiivsetest tingimustest, nagu eelkõige puude konkreetne määr või aste.

31 Lisaks puudub vaidlus selle üle, et vastavalt Saksamaa sotsiaalseadustiku § 35a sõnastusele endale antakse seda abi vastavalt abi saava lapse individuaalsetele vajadustele, mida pädev asutus individuaalselt ja kaalutusõiguse alusel hindab.

32 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et Saksamaa abi ei vasta käesoleva kohtuotsuse punktis 27

nimetatud esimesele tingimusele.

33 Järelikult, võttes arvesse eelnimetatud punktis 27 viidatud kohtupraktikat, ei kujuta see abi endast sotsiaalkindlustushüvitist määruse nr 83/2004 artikli 3 lõike 1 tähenduses.

34 Tuleb siiski märkida, et kõnealuse määruse artikli 3 lõige 3 laiendab selle määruse kohaldamisala ka artikliga 70 hõlmatud mitteosamakselistele rahalistele erihüvitistele. Neil asjaoludel tuleb teiseks kontrollida, kas Saksamaa abi kujutab endast sellist hüvitist.

35 Sellega seoses olgu vaid märgitud, et kõnealuse määruse artikli 70 lõike 2 punkti c sõnastusest tuleneb, et mitteosamakselised rahalised erihüvitised tähendavad üksnes hüvitisi, mis on loetletud selle määruse X lisas. Kuna Saksamaa abi selles lisas ei sisaldu, siis ei kujuta see endast sellist hüvitist.

36 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et esimesele küsimusele tuleb vastata, et määruse nr 883/2004 artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et Saksamaa abi ei kujuta endast hüvitist nimetatud artikli 3 tähenduses ega kuulu seega selle määruse esemelisse kohaldamisalasse.

Teine küsimus

37 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleb määruse nr 883/2004 artikli 5 punkti a tõlgendada nii, et Prantsuse toetust ja Saksamaa abi võib pidada samaväärseteks hüvitisteks selle sätte tähenduses.

38 Kõigepealt tuleb märkida, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt on selle määruse artikli 5 punkt a kohaldatav üksnes hüvitistele, mis kuuluvad määruse kohaldamisalasse (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Vorarlberger Gebietskrankenkasse ja Knauer, C-453/14, EU:C:2016:37, punkt 32). Käesoleva kohtuotsuse punktis 36 sedastati, et Saksamaa abi ei kujuta endast hüvitist nimetatud määruse artikli 3 tähenduses ega kuulu seega määruse esemelisse kohaldamisalasse. Järelikult ei ole määruse nr 883/2004 artikli 5 punkt a põhikohtuasja asjaoludel kohaldatav.

39 ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses on Euroopa Kohtu ülesanne siiski anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks tal poolelioleva kohtuasja lahendada. Seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul temale esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada. Nimelt on Euroopa Kohtu ülesanne tõlgendada kõiki liidu õiguse sätteid, mida liikmesriigi kohtud vajavad oma menetluses olevate kohtuasjade lahendamiseks, isegi kui viimased ei ole selliseid sätteid Euroopa Kohtule esitatud küsimustes otseselt maininud (13. juuni 2019. aasta kohtuotsus Moro, C-646/17, EU:C:2019:489, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

40 Järelikult, isegi kui eelotsusetaotluse esitanud kohus on oma küsimustes formaalselt piirdunud ainult liidu õiguse teatud sätete tõlgendamise küsimisega, ei takista see asjaolu Euroopa Kohut esitamast liikmesriigi kohtule kõiki liidu õiguse tõlgendamise aspekte, mis võivad olla tarvilikud liikmesriigi kohtu menetluses oleva kohtuasja lahendamisel, olenemata sellest, kas liikmesriigi kohus neile oma küsimustes viitas või mitte. Sellega seoses on Euroopa Kohtu ülesanne tuletada liikmesriigi kohtu esitatud teabest ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendustest need liidu õigusnormid, mida on põhikohtuasja vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada (13. juuni 2019. aasta kohtuotsus Moro, C-646/17, EU:C:2019:489, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

41 Käesoleval juhul puudutab põhikohtuasi küsimust, kas selleks, et teha kindlaks, kas isikul on õigus pensionimäära suurendamisele, mis on Prantsuse õigusnormides ette nähtud, tuleb arvesse

võtta asjaolusid, mille alusel anti Saksamaa abi, st abi, mida see isik võõrtöötajana vastuvõtva liikmesriigi õigusnormide alusel sai.

42 Sellega seoses tuleb rõhutada, et määruse nr 883/2004 artiklis 5 koostoimes põhjendusega 9 on kehtestatud kohtupraktikast tulenev põhimõte hüvitiste, tulu ja faktide võrdsustamise kohta, mida liidu seadusandja soovis nimetatud määruse teksti viia, et seda põhimõtet Euroopa Kohtu lahendite sisu ja vaimu järgides edasi arendada (vt selle kohta 5. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Bocero Torrico ja Bode, C-398/18 ja C-428/18, EU:C:2019:1050, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

43 Sellega seoses on määruse nr 883/2004 artikli 5 punktis b sätestatud, et kui pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel võib teatavate faktide või sündmuste esinemisel olla õiguslikke tagajärgi, võtab nimetatud liikmesriik arvesse mis tahes liikmesriigis aset leidvaid sarnaseid fakte või sündmusi nii, nagu need oleksid aset leidnud tema enda territooriumil.

44 Siit järeldub, et selleks, et anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks tal poolelioleva kohtuasja lahendada, tuleb teist küsimust mõista nii, et sellega soovitakse teada, kas kõnealuse määruse artikli 5 punktis b sätestatud faktide võrdsustamise põhimõte kui diskrimineerimiskeelu üldpõhimõtte konkreetne väljendus on niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas kohaldatav.

45 Selleks et teha kindlaks, kas see põhimõte on käesoleval juhul kohaldatav, tuleb kontrollida, kas täidetud on kaks tingimust: esiteks, kas Prantsuse sotsiaalkindlustusseadustiku artiklis L. 351-4-1 sätestatud pensionimäära suurendamine kuulub määruse nr 883/2004 kohaldamisalasse, ja teiseks, kas viimati nimetatud riigisisene säte omistab teatavate faktide või sündmuste esinemisele õiguslikud tagajärjed selle määruse artikli 5 punkti b tähenduses.

46 Mis puudutab esimest tingimust, siis tuleb tõdeda, et käesoleva kohtuotsuse punktis 27 viidatud kohtupraktikat arvestades võib pensionimäära suurendamine kuuluda selle määruse esemelisse kohaldamisalasse kui vanadushüvitis määruse artikli 3 lõike 1 punkti d tähenduses.

47 Nimelt, ühelt poolt suurendatakse hüvitise saajate pensionimäära seaduses määratletud olukorra alusel nende isiklike vajadusi individuaalselt ja kaalutusõiguse alusel hindamata, st selle alusel, et nad on kasvatanud last, kelle eest on õigus saada Prantsuse toetust.

48 Teiselt poolt, nagu komisjon oma kirjalikes seisukohtades sisuliselt märkis, on põhikohtuasjas kõne all oleva hüvitise eesmärk kompenseerida isikutele, kes on kasvatanud sügava puudega last, ebasoodsamaid karjäärivõimalusi, pikendades sissemakseperioode proportsionaalselt puudega lapse kasvatamise ajaga, mille tulemusel nendele isikutele makstav pensioni summa suureneb. Seega on see hüvitis osas, milles selle eesmärk on tagada elatusvahendid isikutele, kes teatavasse ikka jõudes lõpetavad töötamise ning ei ole enam kohustatud end tööhõiveametis arvele võtma, seotud määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punktis d silmas peetud vanadushüvitistega kaetud riskiga (vt selle kohta 16. septembri 2015. aasta kohtuotsus komisjon vs. Slovaki, C-361/13, EU:C:2015:601, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 Mis puudutab käesoleva kohtuotsuse punktis 45 nimetatud teist tingimust, siis tuleb märkida, et Prantsuse sotsiaalkindlustusseadustiku artikkel L. 351⁴ ei nõua pensionimäära suurendamiseks Prantsuse toetuse eelnevat maksmist, vaid nõuab üksnes, et oleksid täidetud selle seadustiku artiklis L. 541¹ sätestatud tingimused niisuguse toetuse saamiseks. Eelkõige peab viimati nimetatud sätte kohaselt selleks, et puudega last kasvatavate kindlustatud isikute pensionimäära oleks võimalik suurendada, lapse püsiv puue vastama vähemalt kehtestatud määrale, mis on kõnealuse seadustiku artikli R. 541¹ kohaselt 80%.

50 Seega määratakse kõrgem pensionimäär teatava fakti esinemisel määruse nr 833/2004 artikli 5 punkti b tähenduses, nimelt et lapse püsiv puue vastab vähemalt konkreetsele määrale. Järelikult on ka teine tingimus käesolevas asjas täidetud.

51 Sellest järeldeb, et määruse artikli 5 punktis b sätestatud faktide võrdsustamise põhimõtet kohaldatakse sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas.

52 Mis puudutab selle põhimõtte rakendamise korda, siis peavad Prantsuse pädevad ametiasutused kontrollima, kas käesoleval juhul on tõendatud, et esineb nõutud asjaolu määruse nr 833/2004 artikli 5 punkti b tähenduses.

53 Sellega seoses peavad Prantsuse pädevad ametiasutused võtma arvesse Saksamaal aset leidnud sarnaseid asjaolusid ning ei saa puudega lapse püsiva puude hindamisel piirduda üksnes kriteeriumidega, mis on sel eesmärgil sätestatud protsendimäärade juhendis, mida Prantsuse sotsiaalkindlustusseadustiku artikli R. 541–1 alusel Prantsusmaal kohaldatakse.

54 Seega selleks, et teha kindlaks, kas lapsel on nimetatud seaduses nõutud püsiva puude määr, mis annab õiguse pensionimäära suurendamiseks, ei või need ametiasutused keelduda arvesse võtmast Saksamaal aset leidnud sarnaseid asjaolusid, mida võidakse kinnitada mis tahes tõenditega, eelkõige arstliku läbivaatuse aruannete, arstitõendite või ravi või hooldusteenuse saatekirjade või retseptide abil.

55 Olgu veel lisatud, et sellise kontrolli käigus peavad need ametiasutused järgima ka proportsionaalsuse põhimõtet, tagades eelkõige selle, et faktide võrdsustamise põhimõte ei põhjustaks objektiivselt õigustamatuid tulemusi, nagu on märgitud määruse nr 883/2004 põhjenduses 12.

56 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et määruse nr 883/2004 artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et:

- Prantsuse toetust ja Saksamaa abi ei või pidada samaväärseteks hüvitisteks artikli 5 punkti a tähenduses;
- artikli 5 punktis b sätestatud faktide võrdsustamise põhimõte on kohaldatav sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas. Prantsuse pädevatel ametiasutustel tuleb seega kindlaks teha, kas käesoleval juhul on tõendatud, et esineb nõutav asjaolu selle sätte tähenduses. Sellega seoses peavad need ametiasutused võtma arvesse Saksamaal aset leidnud sarnaseid asjaolusid nii, nagu need oleksid aset leidnud nende enda territooriumil.

Kohtukulud

57 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 988/2009) artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et vaimse puudega laste ja noorukite rehabilitatsiooniabi, mis on sätestatud Saksamaa sotsiaalseadustiku (Sozialgesetzbuch) VIII raamatu § 35a, ei kujuta endast hüvitist artikli 3 tähenduses ega kuulu seega selle määruse esemelisse kohaldamisalasse.

2. Määruse nr 883/2004 (muudetud määrusega nr 988/2009) artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et:

– Prantsuse sotsiaalkindlustusseadustiku (code de la sécurité sociale) artiklis L.541-1 sätestatud puudega lapse kasvatamise toetust ja Saksamaa sotsiaalseadustiku (Sozialgesetzbuch) VIII raamatu § 35a kohast vaimse puudega laste ja noorukite rehabilitatsiooniabi ei või pidada samaväärseteks hüvitisteks artikli 5 punkti a tähenduses;

– artikli 5 punktis b sätestatud faktide võrdsustamise põhimõte on kohaldatav sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas. Prantsuse pädevatel ametiasutustel tuleb seega kindlaks teha, kas käesoleval juhul on tõendatud, et esineb nõutav asjaolu selle sätte tähenduses. Sellega seoses peavad need ametiasutused võtma arvesse Saksamaal aset leidnud sarnaseid asjaolusid nii, nagu need oleksid aset leidnud nende enda territooriumil.

Allkirjad

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.